

**БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В СИСТЕМІ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ****ECONOMIC SECURITY BUREAU OF UKRAINE
IN THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM**

**Бабасва О.В., к.ю.н., доцент,
асистентка кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності**
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**Дядик В.О., студентка III курсу
міжнародно-правового факультету**
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті здійснено аналіз нормативного регулювання діяльності Бюро економічної безпеки України як органу кримінальної юстиції, що здійснюватиме розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки, створення якого передбачене ухваленим 22 березня 2021 року Законом України «Про Бюро економічної безпеки України» (далі – Закон). Досліджено основні передумови та підстави впровадження цього органу в систему органів кримінальної юстиції України. Проаналізовано зміст міжнародних зобов'язань України, які були одними з передумов ухвалення Закону, та вплив цих зобов'язань на законодавче врегулювання правового статусу Бюро економічної безпеки України. Особливу увагу в статті приділено аналізу поставлених перед Бюро економічної безпеки України завдань, обсягу наданої компетенції та визначеній підслідності. Предметом дослідження також стали передбачені Законом форми й методи діяльності цього органу та впровадження ризик-орієнтованого підходу в його роботу (з огляду на специфіку створення такого органу як аналітичного). Крім цього, проаналізовано статус й особливості функціонування закордонних органів, в основу діяльності яких покладено аналогічні методи у здійсненні своїх функцій. У статті викладено наслідки створення Бюро економічної безпеки України, а саме щодо ліквідації податкової міліції, та встановлено, які підрозділи Служби безпеки України підлягають ліквідації у зв'язку зі створенням нового органу з розслідування кримінальних правопорушень у сфері забезпечення економічної безпеки держави. З огляду на це, необхідним було визначення порядку та ймовірних труднощів в процесі отримання матеріалів досудового розслідування Бюро економічної безпеки, які належать до його підслідності, але наразі ще перебувають у віданні органів, що підлягають ліквідації. Результатом цього є те, що кінцевою метою було визначення саме подальших перспектив функціонування цього органу в умовах сьогодення (з урахуванням закріплених Законом функцій, завдань, компетенції, структури, порядку добору кадрів, специфіки розслідування кримінальних правопорушень та ін.).

Ключові слова: орган кримінальної юстиції, система органів кримінальної юстиції, кримінальні правопорушення у сфері економіки, підслідність, аналітичний орган, ризик-орієнтований підхід.

The article analyzes the normative regulation of the Economic Security Bureau of Ukraine as a body of criminal justice, which will investigate criminal offenses in the economy, the creation of which is provided by the Law of Ukraine (hereinafter – the Law) “On the Economic Security Bureau of Ukraine” adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on March 22, 2021. The main preconditions and bases of introduction of this body in the system of criminal justice bodies of Ukraine are investigated. The content of Ukraine’s international obligations, which were one of the preconditions for the adoption of this Law, and the impact of the content of these obligations on the legislative registration of the legal status of Economic Security Bureau of Ukraine are analyzed. Particular attention in the article is paid to the analysis of the tasks set before the Economic Security Bureau of Ukraine, the scope of the competence and the defined jurisdiction. The subject of the study also became the forms and methods of activity of this body provided by the Law and the introduction of a risk-oriented approach to its work, taking into account the specifics of creating such a body as an analytical one. Therefore, in addition, the status and features of the functioning of foreign bodies were analyzed, which are based on the activities of similar methods in the exercise of their functions. The article outlines the consequences of the establishment of the Bureau of Economic Security of Ukraine, namely the liquidation of the tax police and establishes which units of the Security Service of Ukraine are subject to liquidation in connection with the establishment of a new body to investigate criminal offenses. In view of this, it was necessary to determine the procedure and possible difficulties in obtaining the materials of the pre-trial investigation of the Bureau of Economic Security, which are under its jurisdiction, but are still under the jurisdiction of the bodies to be liquidated. As a result, the ultimate goal was to determine the further prospects for the functioning of this body in today’s conditions, taking into functions, tasks, competencies, structure, recruitment procedures, the specifics of the investigation of criminal offenses laid down by the Law.

Key words: body of criminal justice, criminal justice system, criminal offenses in the field of economy, jurisdiction, analytical body, risk-oriented approach.

Актуальність. З ухваленням у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) система органів кримінальної юстиції постійно зазнає суттєвих змін. Так, у процесі реформування створюються нові органи та інституції (Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Національне агентство з питань розшуку та виявлення активів тощо), завдання яких є протидія злочинності й захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду.

Із метою оптимізації організаційно-функціональної структури та, відповідно, чисельності органів, що здійснюють протидію правопорушенням у сфері економіки, усунення дублювання їх функцій і створення єдиного правоохоронного органу, завданням якого буде виявлення,

розслідування та розкриття економічних правопорушень, а також запобігання та попередження їх вчиненню в майбутньому, Верховною Радою України 22 березня 2021 року ухвалено Закон України «Про Бюро економічної безпеки України», відповідно до якого в Україні створюється Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБУ) як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави [1].

Особливістю створення та діяльності БЕБУ є не тільки здійснення останнім досудового розслідування кримінальних проваджень виключної підслідності, а й запровадження нової моделі кримінальної розвідки у поєднанні з кримінальним аналізом (аналітикою), базуваним процесом досудового розслідування на системі Intelligence Led Policing (далі – ILP-модель) тощо. Таким чином, виникає необхідність в аналізі нормативного регулювання задля визначення

завдань, функцій та повноважень БЕБУ, а також його місця в системі органів кримінальної юстиції.

Метою статті є дослідження передумов та підстав створення БЕБУ, аналіз нормативного регулювання специфіки його діяльності, завдань, функцій та повноважень, особливостей законодавчого регулювання правового статусу його службових/посадових осіб, а також специфіки розслідування кримінальних правопорушень, визначення місця БЕБУ в системі органів кримінальної юстиції та перспектив його подальшого функціонування.

Аналіз останніх досліджень. Питання системи, структури, функцій та перспектив реформування органів кримінальної юстиції неодноразово ставали предметом дослідження таких науковців, як І.О. Беззуб, І.В. Бондаренко, А.В. Головач, А.Є. Голубов, Т.Є. Дунаєва, Ю.В. Гаруст, В.П. Кохан, О.М. Литвак, В.І. Мельник, Г.Г. Мошак, О.М. Овчаренко, О.В. Сердюк, Н.В. Топчий, М.О. Черкасов, О.Г. Шило, О.О. Шуміло, П.В. Шумський та ін. З огляду на те, що БЕБУ є новоствореним органом кримінальної юстиції, діяльність якого має розпочатись у 2021 році, виникає необхідність у ґрунтовному науковому дослідженні нормативного регулювання особливостей та порядку його функціональної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Питання щодо реформування органів кримінальної юстиції України завжди є доволі дискусійним, адже будь-які реформи мають бути стратегічно обґрунтованими, несуперечливими й, що найголовніше, системними. Їх доцільність зумовлена важливістю оптимізації системи органів кримінальної юстиції задля усунення дублювання повноважень правоохоронних органів, запобігання випадкам зловживання службовим становищем їх службовими/посадовими особами, а також установлення відповідності їх компетенції та повноважень сучасному стану розвитку злочинності, зокрема у сфері економічних відносин, задля ефективності їх діяльності.

Отже, аналізуючи положення Закону, можемо зазначити, що БЕБУ є новоствореним органом у системі кримінальної юстиції, який забезпечуватиме реалізацію правоохоронних функцій держави відповідно до своєї підслідності, а саме у сфері економічних правопорушень. Його функціональна спрямованість полягатиме не лише у викритті, припиненні та розслідуванні злочинів, а й у запобіганні злочинності.

На тлі постійних змін, які стосуються всіх сфер суспільного життя, зокрема й економічної, та з урахуванням міжнародної практики, дійсно, наявна необхідність у реформуванні діяльності системи органів кримінальної юстиції в частині протидії правопорушенням у сфері функціонування економіки. Передумовами цього є, зокрема, усунення дублювання повноважень дійсних правоохоронних органів, необхідність оптимізації їх організаційно-функціональної структури та вдосконалення методів протидії кримінальним правопорушенням, запобігання зловживанню службовим становищем і, як наслідок, мінімізація тиску на бізнес, виведення економіки з тіні, мінімізація втрат бюджету шляхом саме запобігання вчиненню економічних правопорушень та ін. Бо дотепер система органів правопорядку в Україні (у сфері розслідування економічних правопорушень) провадила свою діяльність так, що стосовно одного суб'єкта господарювання та навіть щодо одних і тих же претензій стосовно проведення господарських операцій кримінальні провадження могли відкривати підрозділи не тільки Національної поліції, а й Служби безпеки України, податкової міліції та Державного бюро розслідувань, а іноді, як показує практика, й усіма цими правоохоронними органами водночас (за наявності «особливих заслуг» у суб'єкта господарювання) [2].

Таким чином, однією з передумов створення БЕБУ як єдиного органу з чіткою визначеною компетенцією й підслідністю щодо розслідування злочинів у економічній сфері стала саме необхідність усунення дублювання

функцій правоохоронних органів. Досягнення такої мети у Законі забезпечуватиметься, зокрема, ліквідацією податкової міліції та таких двох підрозділів СБУ, як контррозвідувальний захист економіки держави та боротьба з корупцією та організованою злочинністю. Аналіз розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону свідчить про такі зміни в Законі України «Про СБУ»: виключено із завдань СБУ захист економічного потенціалу України, а також попередження, виявлення, припинення та розкриття організованої злочинної діяльності у сфері економіки. Доцільність такого напрямку реформи вбачали й науковці. Так, А.В. Головач під час аналізу напрямків реформування системи кримінальної юстиції виділяє, серед іншого, доцільність реорганізації системи органів досудового розслідування шляхом функціонального відмежування їх діяльності від діяльності розвідувальних і контррозвідувальних органів, як-от СБУ [3, с. 208].

Так, у контексті визначення виключної підслідності слід звернути увагу на те, що зі змін, які плануються внести до КПК у зв'язку з ухваленням Закону, вбачається, що до підслідності детективів БЕБУ буде зараховано досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями розділу VII про кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності: 199, 204, 205-1, 206, 212, 212-1, 218-1, 219, 220-1, 220-2, 222, 222-1, 223-1, 223-2, 224, 229, 231, 232, 232-1, 232-2, 233 Кримінального кодексу України (далі – ККУ).

Крім того, детективи БЕБУ здійснюватимуть досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 206-2, 210, 211 ККУ, якщо розслідування таких кримінальних правопорушень не належить до підслідності Національного антикорупційного бюро України. Якщо під час розслідування зазначених кримінальних правопорушень установлені кримінальні правопорушення, передбачені статтями 192, 200, 216, 358, 366 ККУ, вчинені особою, стосовно якої здійснюється досудове розслідування, або іншою особою, якщо вони пов'язані з кримінальними правопорушеннями, вчиненими особою, щодо якої здійснюється досудове розслідування, то такі правопорушення розслідуються детективами органів БЕБУ (підслідність за зв'язком проваджень) [4].

Ще однією метою вказаного реформування є впровадження нових форм та методів у діяльності досліджуваного органу: вдосконалення методики збирання, обробки й аналізу інформації з метою запобігання вчиненню економічних правопорушень. Отже, створення БЕБУ та одночасна ліквідація податкової міліції має на меті замінити силових правоохоронних органів, що здійснювали розслідування кримінальних правопорушень в економічній сфері, на змішаний з аналітичним складником у його діяльності. Це є логічним наслідком припинення панування суто каральної парадигми у сфері кримінальної юстиції і, відповідно, зміщення фокусу діяльності й на інші її функції, зокрема превентивну.

Досягнення мети щодо створення БЕБУ як аналітичного правоохоронного органу (відповідно до Закону) здійснюватиметься, зокрема, шляхом упровадження ризик-орієнтованого підходу в його діяльності та посади аналітика як особи, що здійснюватиме кримінальний аналіз із метою виконання завдань БЕБУ. Відповідно до ст. 4 Закону основні завдання БЕБУ полягають у: 1) виявленні зон ризиків у сфері економіки шляхом аналізу структурованих і неструктурованих даних; 2) оцінюванні ризиків і загроз економічній безпеці держави, напрацюванні способів їх мінімізації та усунення; 3) наданні пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів із питань усунення передумов створення схем протиправної діяльності у сфері економіки; 4) забезпеченні економічної безпеки держави шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави; 5)

збиранні та аналізі інформації про правопорушення, що впливають на економічну безпеку держави, та визначення способів запобігання їх виникненню в майбутньому; 6) плануванні заходів у сфері протидії кримінальним правопорушенням, зарахованим до його підслідності; 7) виявленні та розслідуванні правопорушень, пов'язаних з отриманням та використанням міжнародної технічної допомоги; 8) складанні аналітичних висновків і рекомендацій для державних органів із метою підвищення ефективності прийняття ними управлінських рішень щодо регулювання відносин у сфері економіки [1].

Включення аналітичного компонента у свою діяльність, що підтверджується змістом завдань БЕБУ, визнається доцільним на сучасному етапі, адже деякі науковці вказують, що правоохоронна діяльність характеризується не тільки її спрямованістю на охорону права як механізм виявлення правопорушень, розслідування та прийняття рішень щодо застосування заходів юридичної відповідальності, а й різноманітністю форм впливу на потенційні реальні загрози праву, як-от профілактична робота [5, с. 18]. Тому запровадження аналітичної моделі протидії економічним правопорушенням (на протигагу силовій), на думку авторів законопроекту, має призвести до зменшення податкового тиску на платників податків, чим сприяти налагодженню партнерських відносин між бізнесом та органами контролю.

Важливим також є те, що створення БЕБУ як аналітичного органу, який здійснюватиме протидію правопорушенням у сфері функціонування економіки держави, є складником міжнародних зобов'язань України відповідно до Меморандуму про економічну та фінансову політику з МВФ та Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та ЄС як Кредитором (щодо отримання Україною макрофінансової допомоги ЄС). Згідно з Меморандумом про економічну та фінансову політику з МВФ метою створення органу фінансових розслідувань є консолідація повноважень щодо розслідування економічних злочинів у єдиний слідчий орган [6, с. 13]. Наявність зобов'язань такого змісту зумовлена тим, що аналітичний підхід у роботі таких органів засвідчений провідною практикою держав Європейського Союзу. Наприклад, аналітична діяльність лежить в основі поширеної в країнах ЄС ІІР-моделі правоохоронної діяльності. Її суть полягає у тому, що саме кримінальний аналіз ставиться в центр правоохоронної діяльності. Як зазначають науковці, застосування ІІР-моделі полягає у систематичному збиранні й оцінюванні інформації за допомогою аналітичного методу, в результаті чого отримані дані перетворюватимуться на стратегічні та аналітичні продукти, що підкріплюватимуть фактичними даними процес ухвалення обґрунтованих управлінських рішень [7, с. 8]. Тобто результатом діяльності за цією моделлю є виявлення негативних тенденцій та злочинних схем без втручання у функціонування бізнесу і прийняття зважених рішень.

Таким чином, зі змісту Закону убачається, що впровадження вказаної моделі в основу діяльності БЕБУ має підвищити ефективність його функціонування шляхом введення такого напрямку, як кримінальний аналіз, здійснення якого покладатиметься на аналітика цього органу, який за результатами своєї діяльності створюватиме аналітичні продукти. Відповідно до Закону аналітичний продукт є результатом аналітичного дослідження інформаційно-аналітичних підрозділів БЕБУ, який складений письмово з використанням інформації, що міститься в інформаційних системах БЕБУ та інших джерелах, зокрема в заявах або повідомленнях про вчинення кримінального правопорушення. Висновки, що містяться в такому аналітичному продукті, обов'язково мають ґрунтуватися на матеріалах кримінальних проваджень та оперативно-розшукової діяльності, а також на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх ризиків у сфері економіки.

Конкретним прикладом використання аналогічних методів у своїй діяльності є Фінансова гвардія Італії. Цьому органу відводиться особлива роль у забезпеченні практичної реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки Італії. Фінансова гвардія протидіє правопорушенням у цій сфері шляхом застосування саме превентивних заходів, тобто веде профілактичну роботу з метою недопущення нанесення шкоди економічній безпеці. Але крім того, співробітники Фінансової гвардії за відповідних підстав уповноважені проводити слідчі дії, збирати необхідні інформаційні відомості та вживати інших легальних заходів для успішної й ефективної протидії економічним правопорушенням. Як зазначає І. Беззуб, італійська Фінансова гвардія виконує одночасно функції податкової поліції, податкової інспекції, митних та прикордонних органів, натомість повноважень самостійно застосовувати карні заходи не має [8]. Тобто її функції зводяться до проведення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування правопорушень, які належать до його підслідності, що відповідає й законодавчо закріпленим функціям БЕБУ. Таким чином, можемо стверджувати, що обраний державою напрям реформування української системи органів кримінальної юстиції є частиною взятих Україною на себе зобов'язань та необхідним кроком на шляху до адаптації українського законодавства до європейських стандартів у сфері забезпечення економічної безпеки.

З іншого боку, виходячи зі змісту Закону, покладений в основу функціонування БЕБУ аналітичний підхід не виключає можливість застосування поліцейських заходів під час здійснення діяльності із запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, що належать до його підслідності. Перелік таких заходів є вичерпним і до нього входять: перевірка документів, опитування та поверхнева перевірка особи; зупинення транспортного засобу; вимога залишити місце й обмеження доступу на визначену територію; обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю; проникнення до житла чи іншого володіння особи в невідкладних випадках, які пов'язані лише з безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення; застосування таких поліцейських заходів примусу, як фізичний вплив (сила), застосування спеціальних засобів або вогнепальної зброї. Важливим також є те, що застосовувати такі заходи наділені правом лише особи, які мають спеціальні звання БЕБУ, окрім працівників інформаційно-аналітичного підрозділу.

Варто зауважити, що створення БЕБУ має супроводжуватись відповідальним підходом до добору кадрів (відповідно до вищезазначених міжнародних зобов'язань України). Так, Меморандумом про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та ЄС як Кредитором передбачено, що одним із ключових принципів діяльності новоствореного органу має бути політична й функціональна незалежність, яка досягатиметься шляхом конкурсного й заснованого на професійній компетентності відбору керівника [9]. Положення аналогічного змісту викладено і в Меморандумі про економічну та фінансову політику з МВФ, де зазначено, що законом буде встановлено чіткі правила щодо відбору керівництва (призначення керівника органу шляхом відкритого конкурсу). Дійсно, ухвалений Закон визначає, що особливий порядок конкурсного відбору, призначення й звільнення Директора БЕБУ та його заступників, а також інших працівників є гарантією незалежності цього правоохоронного органу. Очоловатиме БЕБУ Директор, який призначається на посаду Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, яке формується за пропозицією комісії з проведення конкурсу. Склад комісії визначатиметься таким чином: по три особи визначають Рада національної безпеки і оборони

України та Кабінет Міністрів України, дві особи визначені Верховною Радою України за поданням комітету з питань системи оподаткування та одна особа – парламентом за поданням комітету з питань організації та діяльності правоохоронних органів, оперативно-розшукової діяльності. Участь громадськості в цій конкурсній комісії забезпечується тим, що кандидатури, які визначаються Верховною Радою України, мають бути обраними з представників громадських об'єднань, професійних спілок та їх об'єднань, асоціацій, організацій роботодавців та їх об'єднань, недержавних засобів масової інформації, які зареєстровані в установленому порядку. Строк повноважень Директора становить п'ять років із можливістю обіймання цієї посади не більше двох строків підряд. Щодо працівників БЕБУ, то в Законі зазначається, що прийняття громадян на службу до БЕБУ без проведення конкурсу забороняється. Відповідна конкурсна комісія утворюється Директором БЕБУ. Встановлено, що на службу прийматимуться в добровільному порядку громадяни, які здатні за своїми особистими, діловими та моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки. Отже, конкурсний підхід до формування штату співробітників БЕБУ має на меті забезпечення неможливості надання жодних переваг кандидатам, які наразі працюють в правоохоронних органах.

Як уже було зазначено, свою діяльність БЕБУ має розпочати через шість місяців після дня набрання Законом чинності, тобто не пізніше 25 вересня 2021 року. Відповідно до Закону матеріали кримінальних проваджень, що належать до підслідності БЕБУ й на початок його діяльності перебувають в іншому органі досудового розслідування на стадії досудового розслідування, протягом двох місяців передаються відповідному прокурору в кримінальному провадженні, який приймає рішення щодо них. Те саме стосується й матеріалів, які перебувають на стадії досудового розслідування в органах досудового розслідування, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства (тобто податкової міліції). Як зазначає О. Співак, на практиці це може означати, що на певний період можливе втручання у діяльність бізнесу відразу декількох органів (БЕБУ, Національної поліції, СБУ), адже прийняття рішення про передачу матеріалів та подальшу долю кримінальних проваджень залишається дискрецією відповідного прокурора [10].

Варто також зазначити, що редакція законопроекту, підготовленого до другого читання, в перехідних положеннях уже не містила норм про внесення відповідних змін до ККУ та КПК. Це пояснюється тим, що (зміни до кримінального процесуального законодавства України та до законодавства України про кримінальну відповідальність можуть вноситися виключно законами про внесення змін до кримінального процесуального законодавства України та/або до законодавства про кримінальну відповідальність, та/або до законодавства України про адміністративні правопорушення відповідно до ч. 3 ст. 1 КПК та ч. 6 ст. 3 ККУ). Наразі Верховною Радою України в першому читанні взято за основу відповідний законопроект «Про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України», тому комітет Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності має його доопрацювати з урахуванням зауважень і пропозицій та внести його на розгляд парламенту в другому читанні. Вважаємо, що внесення відповідних змін до кримінального законодавства України є однією з головних передумов належного функціонування БЕБУ.

Висновки. Задля розвитку України як демократичної та правової держави, де утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, а також визнається й діє принцип верховенства права, існує нагальна потреба у забезпеченні функціонування органів та установ кримінальної юстиції, які здійснюють запобігання, виявлення, припинення кримінальних правопорушень та притягнення винних у їх вчиненні осіб до кримінальної відповідальності. У цьому контексті ухвалення Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» є черговою спробою оптимізувати структуру системи органів кримінальної юстиції та підвищити ефективність її функціонування у сфері протидії економічним правопорушенням. Важливість такого реформування підкреслюється тим, що завдяки діяльності органів кримінальної юстиції у сфері забезпечення функціонування економіки держави мають належним чином захищатися економічні інтереси як держави, так і представників бізнесу. Натомість досягнення такого балансу стає неможливим в умовах наявної кількості органів, що здійснюють розслідування економічних правопорушень.

Найголовнішими передумовами ухвалення аналізованого Закону можемо визначити такі: неефективність дійсного підходу до розслідування правопорушень у сфері економіки, необхідність оптимізації структури та чисельності правоохоронних органів й усунення дублювання їх функцій щодо розслідування цього виду правопорушень, наявність в Україні міжнародних зобов'язань, запровадження нових методів і форм у правоохоронну діяльність у цій сфері, акцентуючи увагу саме на попередженні та запобіганні вчиненню економічних правопорушень. Таким чином, БЕБУ створюється як центральний орган виконавчої влади, який буде єдиним правоохоронним органом у сфері протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави.

Важливим під час створення й налагодження роботи відповідного органу вважаємо врахування міжнародної практики як запоруки дотримання і належного виконання міжнародних зобов'язань України. Запроваджуючи модель, що ефективно працює в зарубіжних державах (як ІЛР-модель), необхідно її пристосовувати й до національних реалій. Таким чином, ефективне реформування має місце у разі впровадження нового, але за допомогою дієвих механізмів реалізації саме в наявних умовах. Результатом цього є впровадження ІЛР-моделі в основу функціонування БЕБУ, що виявляється у введенні в його діяльність кримінального аналізу, що здійснюватиметься його аналітиками, які за результатами своєї діяльності створюватимуть відповідні аналітичні продукти.

Залучення громадськості, наявність конкурсного добору та відсутність автоматичного переведення працівників податкової міліції, що ліквідується, на посади співробітників БЕБУ, на нашу думку, є передумовою прозорості та неупередженості процедури відбору кадрів і, як наслідок, ефективної діяльності відповідного органу.

Отже, за умови належного функціонування БЕБУ має сприяти підвищенню рівня довіри до діяльності системи кримінальної юстиції як звичайних громадян, так і представників бізнесу, а від ефективності його аналітичної діяльності залежатиме мінімізація кількості правопорушень у сфері економіки. Фактична ж можливість здійснення повноважень та виконання завдань БЕБУ залежить також від унесення відповідних змін до кримінального процесуального законодавства та законодавства про кримінальну відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січня 2021 р. №1150-ІХ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-IX> (дата звернення: 26.04.2021).

2. Бучинський Й. Бюро економічної безпеки України: крок уперед чи зміна декорацій? URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3207322-byuro-ekonomichnoi-bezpeki-ukraini-krok-upered-ci-zmina-dekoracij.html> (дата звернення: 26.04.2021).
3. Головач А.В. Реформування органів кримінальної юстиції – справа невідкладна. *Форум права*. 2010. № 4. С. 207–213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_4_34 (дата звернення: 26.04.2021).
4. Про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України : проект закону України від 25.08.2020 №3959-1 / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3959-1&skl=10 (дата звернення: 26.04.2021).
5. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки. *Право України*. 2003. № 4. С. 18–21.
6. Меморандум про економічну та фінансову політику з МВФ. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Меморандум%20про%20економічну%20та%20фінансову%20політику%20МВФ%20від%2002_06_2020\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Меморандум%20про%20економічну%20та%20фінансову%20політику%20МВФ%20від%2002_06_2020(1).pdf) (дата звернення: 26.04.2021).
7. Беззуб І. Проблеми та перспективи створення Національного бюро фінансової безпеки в Україні. *Громадська думка про право-творення*. 2018. № 7 (151). С. 6–13. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2018/7.pdf>.
8. Беззуб І. Чи полегшить життя українському бізнесові «Фінансова поліція»? URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2313:reforma-podatkovoji-sistemi&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 26.04.2021).
9. Меморандум про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-20 (дата звернення: 26.04.2021).
10. Співак О. Бюро економічної безпеки України: що передбачає прийнятий закон та які можливі наслідки для бізнесу. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/201304_byuro-ekonomichno-bezpeki-ukrani-shcho-peredbacha-priyuniyatiy-zakon-ta-yak-mozhliv-nasliski-dlya-bznesu (дата звернення: 26.04.2021).
11. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» від 02.07.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69331 (дата звернення: 26.04.2021).
12. Голубов А.Є. Питання системи органів кримінальної юстиції. *Актуальні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. м. Харків, 19 травня 2016 р. Харків : ХНУВС, 2016. С. 90-91.
13. Гаруст Ю.В., Мельник В.І. Правоохоронні органи на захисті економічної безпеки України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2019. 256 с.